

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-3968

[Total No. of Pages : 4

[6460]-21

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

**BL-C11 : Foundations of Library and Information Science
(2024 Pattern) (Semester - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 200 words (Any one) :

[15]

- a) Define National library. Explain its objectives and functions.
- b) Explain the meaning and characteristics of data, information, knowledge and wisdom.

Q2) Answer in 200 words (Any one) :

[15]

- a) Explain library and information science as a discipline.
- b) Describe the contribution of UNESCO in the development of public libraries.

Q3) Answer in 300 words (Any one) :

[20]

- a) State the laws of library science and explain the third law of library science.
- b) Trace the history of development of libraries.

P.T.O.

Q4) Write short notes in 50 words (Any four) :

[20]

- a) Concept of Resource sharing
- b) Concept of Professional Ethics
- c) Meaning of Profession
- d) Activities of ILA
- e) Objectives of research library
- f) Public Relations in Public library

Total No. of Questions : 4]

PD-3968

[6460]-21

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

BL-C11 : Foundations of Library and Information Science

(2024 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

- अ) राष्ट्रीय ग्रंथालय म्हणजे काय? ते सांगून त्याची उद्दिष्टे व कार्ये सांगा.
ब) डेटा, माहिती, ज्ञान आणि शहाणपण याचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

- अ) ग्रंथालय व माहिती शास्त्र हे एक ज्ञानशाखा आहे हे स्पष्ट करा.
ब) सार्वजनिक ग्रंथालयाच्या विकासात UNESCO चे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [20]

- अ) ग्रंथालय शास्त्राचे नियम सांगा आणि तिसरा नियम स्पष्ट करा.
ब) ग्रंथालयांच्या विकासाच्या इतिहासाचा मागोवा द्या.

प्रश्न 4) 50 शब्दांत टिपा लिहा (कोणतेही चार)

[20]

- अ) साधन वारणीची संकल्पना
- ब) व्यवसायिक नैतिकताची संकल्पना
- क) व्यवसायचा अर्थ
- ड) ILA चे उपक्रम
- इ) संशोधन ग्रंथालयाची उद्दिष्टे
- फ) सार्वजनिक ग्रंथालयातील जनसंपर्क

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD3969

[Total No. of Pages : 4

[6460]-22

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

BL-C12 : Library Management

(2024 Pattern) (Semester-I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 200 words (Any one) **[15]**

- a) Explain the various steps in acquisition of books.

OR

- b) Describe Browne charging system.

Q2) Answer in 200 words (Any one) **[15]**

- a) Discuss the advantages and disadvantages of acquiring periodicals through vendor and directly from publishers.

OR

- b) What is library budget? Describe various kinds of budget.

Q3) Answer in 300 words (Any one) **[20]**

- a) What is library statistics? Explain various kinds of statistics generated in libraries.

OR

- b) What do you mean by stock verification? Discuss in detail stock verification methods.

P.T.O.

Q4) Write short notes in 50 words. (Any four)

[20]

- a) Need for library binding
- b) Need for collection development policy
- c) Ethics of shelving
- d) Good offices committee
- e) Reservation of books
- f) Sources of acquisition of books

Total No. of Questions : 4]

PD3969

[6460]-22

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

BL-C12 : Library Management

(2024 Pattern) (Semester-I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

[15]

अ) पुस्तके उपार्जित करणाऱ्या वेगवेगळ्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

किंवा

ब) ब्राऊन पद्धतीने पुस्तकांची देवाण घेवाण पद्धतीचे वर्णन करा.

प्र.2) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

[15]

अ) प्रकाशका मार्फत नियतकालिके उपार्जित करण्याचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.

किंवा

ब) ग्रंथालय अर्थसंकल्प म्हणजे काय ते सांगून विविध प्रकारचे अर्थसंकल्पांचे वर्णन करा.

प्र.3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

[20]

अ) ग्रंथ आकडेवारी म्हणजे काय? ग्रंथालयात कोणकोणती आकडेवारी निर्माण होते ते स्पष्ट करा.

किंवा

ब) ग्रंथ पडताळणी म्हणजे काय ते सांगून ग्रंथ पडताळणीच्या वेगवेगळ्या पद्धतींची चर्चा करा.

प्र.4) 50 शब्दांत टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) पुस्तक बांधणीची गरज
- ब) ग्रंथ संकलन विकास धोरणाची गरज
- क) ग्रंथ मांडणीची नीतीमत्ता
- ड) गुड ऑफिस कमिटी
- इ) पुस्तक आरक्षण
- फ) ग्रंथ उपार्जित करण्याचे स्रोत

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD3970

[Total No. of Pages : 2

[6460]-23

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

**BL-C13 : Basics of Information and Communication Technology
(2024 Pattern) (Semester - I) (Theory)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 200 words (Any one) **[15]**

- a) What is website? Explain its functions.

OR

- b) What is meant by ICT? Explain its impact on library Automation.

Q2) Answer in 200 words (Any one) **[15]**

- a) Explain the units of computer.

OR

- b) Write a detailed note on internet.

Q3) Answer in 300 words (Any one) **[20]**

- a) What is library network? Explain its need and types.

OR

- b) Write a note on various generations of computers.

Q4) Write short notes in 50 words. (Any four) **[20]**

- a) Windows
- b) LAN
- c) Concept of search engine
- d) Meaning of Hardware
- e) OPAC
- f) Memory unit

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

PD3970

[6460]-23

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

BL-C13 : Basics of Information and Communication Technology

(2024 Pattern) (Semester - I) (Theory)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

- अ) वेबसाईट म्हणजे काय ते सांगून त्याचे कार्य स्पष्ट करा.
किंवा
ब) आय.सी.टी. म्हणजे काय? आय सी टी चा ग्रंथालयातील संगणीकरणावर होणाऱ्या परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.2) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

- अ) संगणकाचे निरनिराळे घटक स्पष्ट करा.
किंवा
ब) इंटरनेट वर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [20]

- अ) ग्रंथालय जाले म्हणजे काय ते सांगून त्याची गरज व प्रकार स्पष्ट करा.
किंवा
ब) संगणकाच्या विविध पिढ्या यावर टीप लिहा.

प्र.4) 50 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही चार) [20]

- अ) विंडोज
ब) लॅन
क) सर्च इंजिनाची संकल्पना
ड) हार्डवेअर चा अर्थ
इ) ओपॅक
फ) मेमरी युनिट

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD3971

[Total No. of Pages : 2

[6460]-24

B.Lib.I.Sc.

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-RM : Research Methodology

(2024 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 200 words (any one). [15]

a) Write a note on Delphi technique.

OR

b) Explain with examples non - probability sampling.

Q2) Answer in 200 words (any one). [15]

a) Define Interview. Explain its types.

OR

b) Define research. Write the difference between pure and applied research.

Q3) Answer in 300 words (any one). [20]

a) Explain in detail various steps in conducting research.

OR

b) Write a detailed note on case study research method.

Q4) Write short notes in 50 words (any four). [20]

a) Contents of research report

b) Definition of bibliometrics

c) Types of hypothesis

d) Research ethics.

e) Purpose of literature review

f) Types of research

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

PD3971

[6460]-24

B.Lib.I.Sc.

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-RM : Research Methodology

(2024 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

अ) डेल्फी तंत्रावर टीप लिहा.

किंवा

ब) संभाव्यता नसलेली नमूना निवड सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.2) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

अ) मुलाखतीची व्याख्या देऊन त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

ब) संशोधन म्हणजे काय ? मूलभूत आणि उपयोजित संशोधन यातील फरक लिहा..

प्र.3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [20]

अ) संशोधनातील वेगवेगळ्या पायऱ्यांचे सविस्तरपणे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

ब) केस स्टडी संशोधन पद्धतीवर विस्तारित टीप लिहा.

प्र.4) 50 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही चार) [20]

अ) संशोधन अहवालातील घटक

ब) बिब्लिओमॅट्रिक्स ची व्याख्या

क) गृहीतकाचे प्रकार

ड) संशोधन नीतीमत्ताची संकल्पना

इ) साहित्य पुनरावलोकनचा उद्देश

फ) संशोधनाचे प्रकार

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-3972

[Total No. of Pages : 4

[6460]-25

B.Lib.I.Sc.

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL - ET-A : Information Sources, Systems and Services

(2024 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 200 words (Any one) :

[15]

- a) What is meant by Reference Service? Explain the need for reference service in a library.
- b) Discuss Human and Institutional sources of Information.

Q2) Answer in 200 words (Any one) :

[15]

- a) Write a note on AGRIS.
- b) What are the benefits of E-resources? Describe e-resources available in the library.

Q3) Answer in 300 words (Any one) :

[20]

- a) Explain any five print sources of information.
- b) Explain different documentation services provided in the libraries.

P.T.O.

Q4) Write short notes in 50 words (any Four) :

[20]

- a) Institutional Repository.
- b) Characteristics of reference source.
- c) Definition of electronic reference source.
- d) DESIDOC
- e) Long range reference service
- f) Definition of online reference service.

Total No. of Questions : 4]

PD-3972

[6460]-25

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL - ET-A : Information Sources, Systems and Services

(2024 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

अ) संदर्भ सेवा म्हणजे काय? ग्रंथालयातील संदर्भ सेवेची आवश्यकता स्पष्ट करा.

ब) मानव आणि संस्था चा माहितीच्या स्रोताबद्दल चर्चा करा.

प्रश्न 2) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

अ) अँग्रीस (AGRIS) वर टीप लिहा.

ब) इलेक्ट्रॉनिक साधनांचे फायदे लिहा. ग्रंथालयात उपलब्ध असलेल्या इलेक्ट्रॉनिक साधनांचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [20]

अ) कोणत्याही पाच छापील स्रोतांची माहिती द्या.

ब) ग्रंथालयात दिला जाणाऱ्या विविध प्रलेखन सेवा स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 50 शब्दांत टीपा लिहा. (कोणतेही चार) :

[20]

- अ) इंस्टीटयुशनल रिपोझीटरी.
- ब) संदर्भ स्रोताचे वैशिष्ट्ये
- क) इलेक्ट्रॉनिक संदर्भ साधनेची व्याख्या
- ड) डेसीडॉक
- इ) दीर्घ संदर्भ सेवा
- फ) ऑनलाइन संदर्भ सेवेची व्याख्या

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

PD3973

[Total No. of Pages : 2

[6460]-26

B.Lib.I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

BL-ET-B: Public Library System

(2024 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 200 words.

- a) Explain the assistance of R.R.R.L.F. in the development of public libraries.

[15]

OR

- b) Explain the role of public library in education.

Q2) Answer in 200 words.

[15]

- a) Explain the budgetary sources of public library.

OR

- b) Explain outreach program for public library.

Q3) Answer in 300 words.

[20]

- a) Trace the UNESCO manifesto for public library.

OR

- b) Explain the needs of users in public library.

Q4) Answer in 50 words: (Any FOUR)

[20]

- a) Types of collection.
- b) Routine services.
- c) Types of users.
- d) Open access system.
- e) Differences between extension and publicity.
- f) Role of National Knowledge Commission.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

PD3973

[6460]-26

B.Lib.I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

BL-ET-B: Public Library System

(2024 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) 200 शब्दात उत्तर लिहा.

- अ) सार्वजनिक ग्रंथालयांच्या विकासासाठी आर.आर.आर.एल.एफ. चे सहाय्य स्पष्ट करा. [15]
किंवा
ब) सार्वजनिक ग्रंथालयाची शिक्षणातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.2) 200 शब्दात उत्तर लिहा.

- अ) सार्वजनिक ग्रंथालयांचे अंदाजपत्रकीय स्रोत स्पष्ट करा. [15]
किंवा
ब) सार्वजनिक ग्रंथालयांचे आऊटरिच कार्यक्रम स्पष्ट करा.

प्र.3) 300 शब्दात उत्तर लिहा.

- अ) सार्वजनिक ग्रंथालयासाठीचा UNESCO चा जाहिरनामा स्पष्ट करा. [20]
किंवा
ब) सार्वजनिक ग्रंथालयाच्या वाचकांच्या गरजा स्पष्ट करा.

प्र.4) 50 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) संग्रहाचे प्रकार
ब) दैनंदिन सेवा
क) वाचकांचे प्रकार
ड) मुक्त द्वार पद्धत
इ) विस्तारित सेवा आणि प्रसिद्धि यातील फरक
फ) राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाची भूमिका [20]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PD3974

[6460]-27

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
BL-C21 : Knowledge Organization : Basic Theory
(2024 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write answer in 200 words. (Any one) **[15]**

- a) Differentiate between knowledge any library classification.

OR

- b) Explain how universe of knowledge is mapped in DDC?

Q2) Write answer in 200 words. (Any one) **[15]**

- a) Define book and explain the various parts of it.

OR

- b) Write a detail note on MARC project.

Q3) Write answer in 300 words. (Any one) **[20]**

- a) Write a detailed note on DDC.

OR

- b) What is catalogue code? Write any two catalogue codes in detail.

Q4) Write short notes in 50 words. (Any four) **[20]**

- a) Any two modes of formation of subjects
- b) Types of Notation
- c) Functions of library classification
- d) Classified catalogue
- e) Difference between shelf list and library catalogue
- f) Limitations of COM catalogue

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

PD3974

[6460]-27

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
BL-C21 : Knowledge Organization : Basic Theory
(2024 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

- अ) ज्ञान वर्गीकरण आणि ग्रंथ वर्गीकरण यातील फरक स्पष्ट करा.
किंवा
ब) डी.डी.सी. वर्गीकरण पद्धतीत ज्ञान वर्गीकरणाची रचना स्पष्ट करा.

प्र.2) 200 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [15]

- अ) ग्रंथाची व्याख्या सांगून त्यातील विविध भाग स्पष्ट करा.
किंवा
ब) मार्क प्रकल्प (MARC Project) वर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [20]

- अ) डी.डी.सी. वर सविस्तर टीप लिहा.
किंवा
ब) ग्रंथालय तालिका संहिता म्हणजे काय? कोणत्याही दोन ग्रंथालय तालिका संहिते वर सविस्तर टिपण करा.

प्र.4) 50 शब्दांत टिपा लिहा. (कोणतेही चार) [20]

- अ) विषय निर्मितीचे कोणतेही दोन प्रकार
ब) चिन्हांकाचे प्रकार
क) ग्रंथालय वर्गीकरणाचे कार्ये
ड) वर्गीकृत ग्रंथालय तालिका
इ) शेल्व लिस्ट आणि ग्रंथालय तालिकेतील फरक
फ) सीओएम (COM) ग्रंथालय तालिकेच्या मर्यादा

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD3975

[Total No. of Pages : 4

[6460]-28

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

BL-ET A : School Librarianship

(2024 Pattern) (Semester-II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 200 words.

[15]

- a) Explain the methods of development of reading habits in children.

OR

- b) Explain the type of collection in school libraries.

Q2) Answer in 200 words.

[15]

- a) Explain the importance of book discussion groups in school libraries.

OR

- b) Explain the processing work done in school libraries.

Q3) Answer in 300 words.

[20]

- a) Explain the role of school libraries in the life of children.

OR

- b) Explain the school libraries as media of education.

P.T.O.

Q4) Answer in 50 words. (Any four)

[20]

- a) Summer reading program
- b) Type of readers in school libraries.
- c) Functions of school libraries.
- d) Collection in school libraries
- e) Qualities of school librarian.

Total No. of Questions : 4]

PD3975

[6460]-28

B.Lib. I.Sc.

LIBRARY & INFORMATION SCIENCE

BL-ET A : School Librarianship

(2024 Pattern) (Semester-II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) 200 शब्दांत उत्तर लिहा.

[15]

- अ) शालेय विद्यार्थींच्या वाचनाच्या सवयी विकसित करण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.
किंवा
ब) शालेय ग्रंथालयातील संग्रहाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.2) 200 शब्दांत उत्तर लिहा.

[15]

- अ) शालेय ग्रंथालयातील पुस्तक चर्चा गटाचे महत्त्व समजावून सांगा.
किंवा
ब) शालेय ग्रंथालयामध्ये केलेल्या ग्रंथ संस्करण काम समजावून सांगा.

प्र.3) 300 शब्दांत उत्तर लिहा.

[20]

- अ) मुलांच्या जीवनात शालेय ग्रंथालयाची भूमिका स्पष्ट करा.
किंवा
ब) शालेय ग्रंथालय शिक्षणाचे माध्यम समजावून सांगा.

प्र.4) 50 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) उन्हाळी वाचन कार्यक्रम
- ब) शालेय ग्रंथालयांच्या वाचकांचे प्रकार
- क) शालेय ग्रंथालयांची कार्ये
- ड) शालेय ग्रंथालयातील संग्रह
- इ) शालेय ग्रंथपालाचे गुण

